

La conjuntura econòmica de Barcelona

Gener de 2018

30 de gener de 2018

B
BC
BN

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	---------	---------	---------------------------	--------	------------

Síntesi

A grans trets, l'economia mundial segueix en plena expansió.

L'avanç de dades de tancament de 2017 i les previsions de cara a 2018 i 2019 difoses per l'FMI dibuixen un escenari de consolidació del creixement global, amb una revisió de mig punt a l'alça fins al 3,7% el 2017 i una projecció de suau acceleració fins al 3,9% el 2018. Aquest enfortiment de l'activitat econòmica és força generalitzat i explica la visió optimista entre els assistents al WEF de Davos que acaba de concloure. Però fenòmens com l'escalfament global, l'avanç del risc terrorista, l'increment de les desigualtats, l'erosió de la democràcia, l'ascens de populismes xenòfobs o la creixent difusió de desinformació amb finalitats desestabilitzadores són alguns dels grans reptes que actuen de contrapunt a aquest optimisme.

Europa es manté en una ferma trajectòria de recuperació...

...i amb les taxes de creixement més altes de la darrera dècada –al voltant del 2,3% pel 2017- ha superat les previsions d'abans de l'estiu. De cara a 2018, tant l'FMI com la Comissió Europea dibuixen un creixement lleument més moderat, que s'espera vagi acompanyat de nous descensos de l'atur. Aquesta previsió se sustenta en l'enfortiment del consum privat i en unes condicions favorables d'inversió en un escenari de manteniment de l'expansió de les exportacions i de l'economia mundial. Alhora, es preveu una millora sostinguda de les finances públiques (deute i dèficit), mentre continua el debat sobre el trasllat de la recuperació econòmica als salaris. En el rerefons, i com a conseqüència de les polítiques proteccionistes i aïllacionistes dels Estats Units, pren cos la possibilitat que Europa esdevingui motor del comerç global, tota vegada que des del punt de vista polític la renovada edició de l'eix París-Berlin –si s'acaba de desbloquejar la crisi política d'Alemanya- apunta a un enfortiment del projecte europeu.

L'economia espanyola continua creixent a bon ritme i aprofitant un entorn exterior favorable,...

...si bé ha moderat el perfil expansiu que l'ha distingit a Europa en el darrer trienni. Tant la demanda interna com el sector exterior segueixen impulsant el creixement per sobre del 3%, però diverses institucions com el Banc d'Espanya o més recentment l'FMI han retallat una dècima la previsió de creixement per 2018 per l'impacte de la tensió política. Amb el motor exportador a ple rendiment –però sota l'amenaça d'una pèrdua de competitivitat via augment del preu del petroli i empitjorament del tipus de canvi- i un fort avanç de l'ocupació, aquests darrers dies s'ha donat a conèixer la millora del deute públic i la baixada de la prima de risc a les millors posicions de la dècada, fets que suposen una injecció de confiança i una reducció dels costos de finançament. En la vessant negativa romanen, entre d'altres desequilibris, la baixa productivitat, el creixent empobriment dels treballadors o la sostenibilitat de les pensions en un horitzó d'envelliment de la població.

A Barcelona i entorn metropolità, els primers indicadors de tancament de 2017...

...no clarifiquen gaire fins a quin punt la situació d'incertesa política està afectant l'activitat econòmica. En les pàgines que segueixen hi ha tant indicadors que es mantenen més o menys inalterables en la senda alcista (tràfic portuari de mercaderies, transport aeri de passatgers, exportacions, passatgers de creuers...) com d'altres que han invertit el signe de la seva evolució (pernoctacions hoteleres, societats mercantils constituïdes...), alhora que el mercat laboral segueix creant ocupació a un ritme lleument inferior al d'altres àmbits. En termes agregats, projectar aquest impacte relativament limitat en el curt termini cap al llarg termini és difícil, tant perquè algunes decisions de desinversió, estalvi o despesa necessiten temps per materialitzar el seus efectes com perquè la crisi política segueix viva.

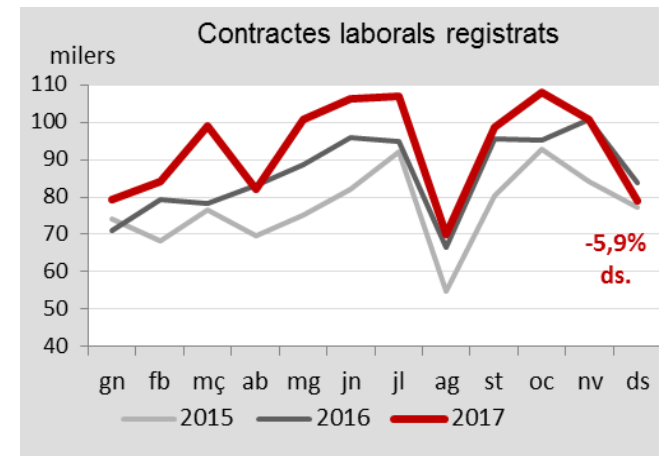
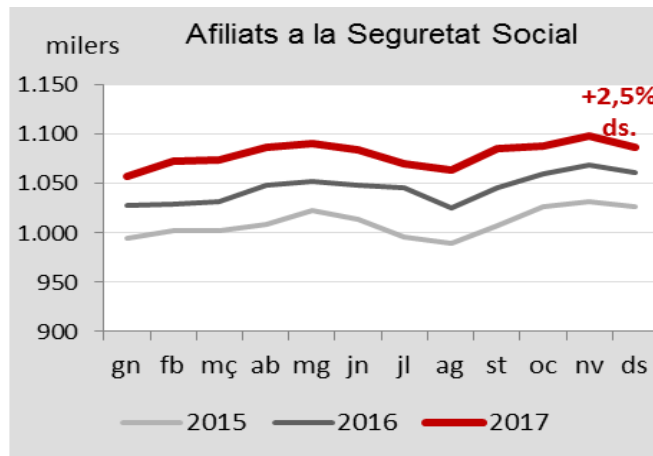
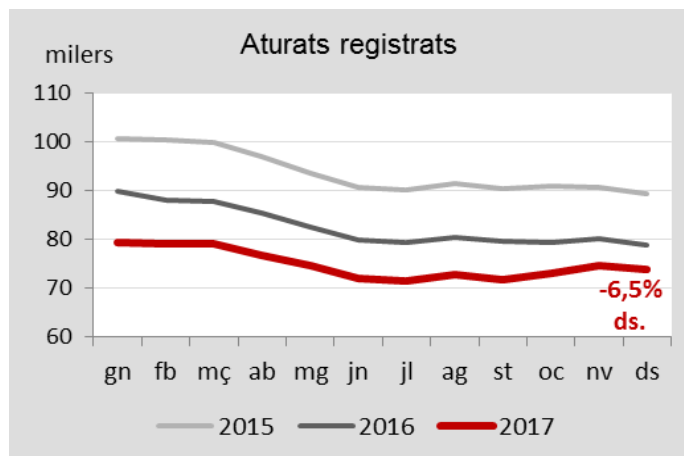
Nota: Els valors dels gràfics destacats i en % corresponen a la variació interanual de la darrera dada disponible.

Font: Elaborat a partir de dades de l'Ajuntament de Barcelona, de l'INE, AENA, APB, DGT, Sec. d'Estat de Comerç, Cambra de Comerç, ATM, Idealista, Secretaria d'Habitatge i Millora Urbana i Dep. Empresa i Ocupació de la Generalitat.

Síntesi	Mercat de treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	--------------------------	---------	---------	---------------------------	--------	------------

Mercat de Treball

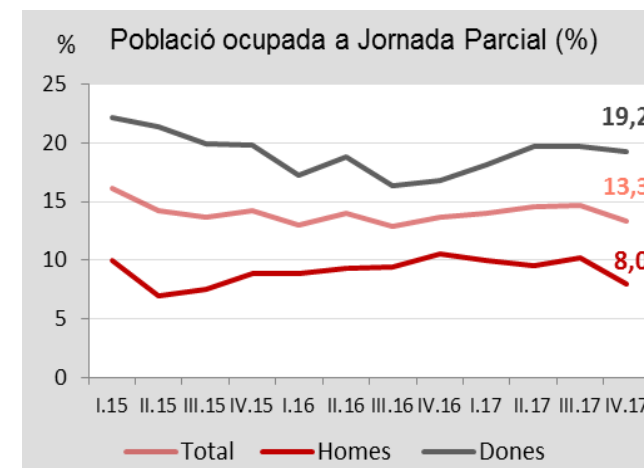
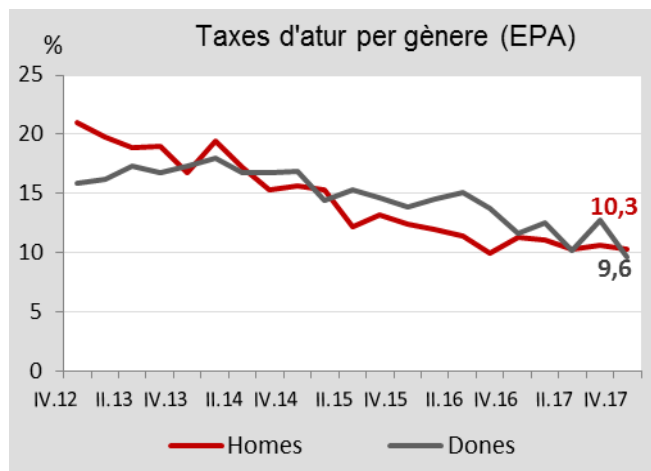
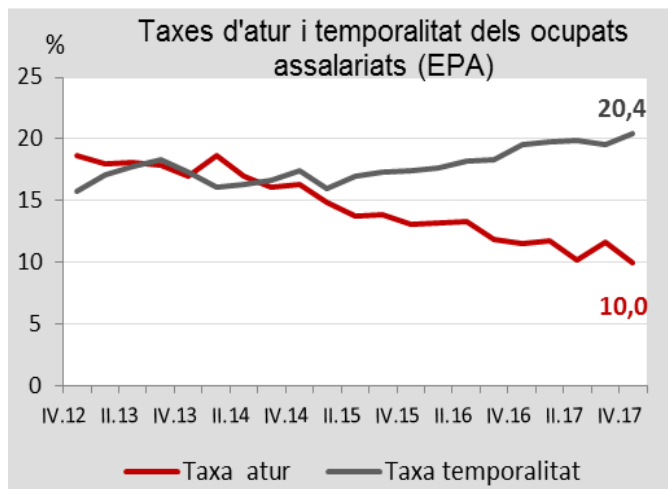
Després de gairebé cinc anys de descensos interanuals sostinguts, el 2017 tanca amb 73.752 persones registrades al SOC, 5.100 menys que un any enrere i 41.400 menys respecte al màxim a que es va arribar a inicis de 2013. Tanmateix, la trajectòria a la baixa s'ha anat alentint des de l'estiu, i la dada de desembre suposa un repunt de prop de 2.400 persones respecte al juliol, quan es va assolir el nivell més baix des de la tardor de 2008. El ritme de descens ha estat inferior també al del conjunt de Catalunya (-7,9%) i Espanya (-7,8%). Per altra banda, segueix essent molt elevat el pes de l'atur de llarga durada (37,8% del total), i malgrat que s'ha reduït en més de 4.000 persones el darrer any, un total de 27.900 persones porten un any o més sense treballar, de les quals les dones representen el 59% del total.

La xifra de 1.086.451 afiliats en situació d'alta a la Seguretat Social a la ciutat amb que tanca el desembre, gairebé 26.200 més que un any enrere, consolida una evolució a l'alça i sostinguda des de fa ja més de quatre anys, que ens situa de nou als nivells d'afiliació existents a l'estiu de 2008. Tanmateix, el ritme d'augment de l'ocupació durant el darrer trimestre s'ha anat alentint, mostrant signes de contenció respecte als darrers dos anys, i és més feble que el registrat al conjunt de Catalunya i d'Espanya (+3,3% interanual). El nombre de treballadors autònoms, 119.440 a Barcelona, presenta un moderat augment anual (+0,9%), inferior al del règim general (+2,9%). Si bé el sector terciari representa ja el 90% dels llocs de treball a la ciutat, el darrer any destaca l'evolució a l'alça de la construcció, mentre que la indústria (7,1% del total) creix de forma més lleugera.

La davallada del nombre de contractes formalitzats al desembre a Barcelona, que tanca amb una xifra inferior als 79.000, és la més forta, en termes interanuals, dels darrers quatre anys i mig, i més intensa que la que s'ha registrat a Catalunya (-2,4%) i Espanya (-2,8%). Aquest empitjorament de la conjuntura laboral no ha impedit que la contractació acumulada al llarg de tot l'any 2017 assolís un nou màxim històric (gairebé 1.115.000 contractes), malgrat que el ritme de creixement (7,9%) ha estat el més baix dels darrers quatre anys. Tanmateix, es tracta d'un augment notable, lleugerament superior al de Catalunya (+6,7%) i Espanya (+7,6%), i que obeeix a la proliferació de contractes de molt curta durada. Si bé la contractació indefinida segueix encapçalant l'alça en termes relatius (+10,2% l'any 2017), el seu pes sobre el total s'ha estancat en el 14% de la nova ocupació.

Síntesi	Mercat de treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	--------------------------	---------	---------	---------------------------	--------	------------

Treball i Cohesió Social

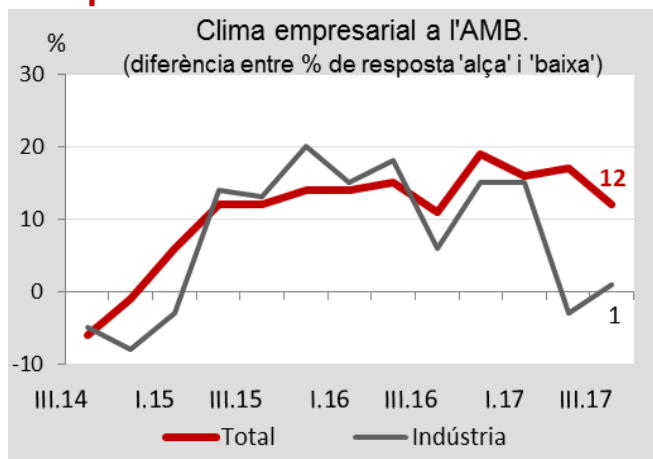
D'acord amb les dades de l'EPA del 4rt. trimestre de l'any, la població aturada de Barcelona és de 80.300 actius, amb un fort descens -de l'ordre del 15,7% en només tres mesos- que empeny la taxa d'atur al valor més baix des de finals de 2008, 1,5 punts per sota el valor del 4rt. trimestre de 2016. La taxa d'atur a la ciutat segueix sent clarament inferior al valor de Catalunya (12,6%) i Espanya (16,6%), però es situa gairebé tres punts per sobre de la de la UE-28 (7,3% el tercer trimestre). La davallada amb que tanca el 2017 es produeix després del repunt de la taxa el tercer trimestre i de tot un seguit d'oscil·lacions al llarg del darrer any, que malgrat tot no poden amagar la trajectòria de fons a la baixa, en línia amb les dades registrals, mentre la taxa de temporalitat dels ocupats assalariats va a l'alça.

La trajectòria descendent de la taxa d'atur ha anat acompanyada d'una evolució lleument recessiva de la població activa, per la tendència a la baixa del col·lectiu femení, amb un fort descens de les dones en situació d'atur, segons l'EPA, de més del 20% només el darrer any. La taxa d'atur de les dones baixa dos punts en un any, fins als nivells d'abans del 2009, i de forma més intensa que la taxa d'atur masculina, que es situa 7 dècimes per sobre, i presenta una trajectòria a la baixa més moderada. Aquesta evolució per sexes difereix de la que mostren les fonts estadístiques registrals, ja que segons el SOC, l'evolució de l'atur (34.027 homes i 39.725 dones) posa de manifest que el col·lectiu més afavorit per la millora del mercat de treball ha estat el masculí, amb una reducció el darrer any (-8,3%) superior a la del col·lectiu femení (-4,8%).

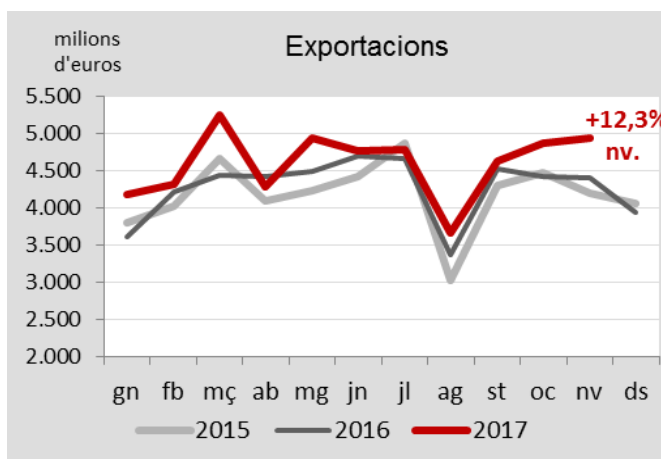
Les millores al mercat laboral, indubtables en termes quantitatius, caldria traslladar-les al terreny qualitatiu, dotant de major estabilitat la contractació, que es recolza en un alt grau de temporalitat i en figures que denoten una baixa qualitat de l'ocupació, com és el relativament elevat pes de la població ocupada a temps parcial, sovint involuntàriament. Segons l'EPA, el pes d'aquest tipus de jornada ha evolucionat lleument a la baixa el darrer any a Barcelona, situant-se per sota del valor del conjunt de Catalunya (14%) i Espanya (14,8%), per la reducció que experimenta entre el col·lectiu masculí. En canvi, el pes del col·lectiu femení ha crescut més de dos punts el darrer any, fins al punt que més de dos terços dels assalariats a jornada parcial (68,8%) són dones, que cotitzen menys que els seus companys i difícilment aconseguiran càrrecs de responsabilitat.

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	----------------	---------	---------------------------	--------	------------

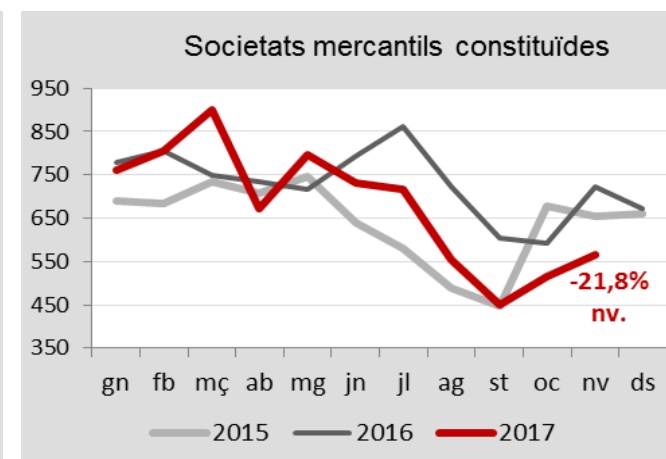
Empresa

La marxa dels negocis segueix essent positiva des del 1r. trimestre de 2015, cosa que reflecteix la consolidació de la recuperació econòmica en l'àmbit empresarial. No obstant això, al 3r. trimestre de 2017 s'observa un lleu empitjorament respecte al trimestre anterior, segons l'enquesta realitzada a finals de setembre a 975 empreses localitzades a l'AMB. L'evolució ha estat positiva a tots els sectors i millora respecte a un any enrere, excepte a la indústria. Les perspectives pel 4rt. trimestre de 2017 també són favorables, tant a l'AMB (amb un saldo positiu del 17%) com al conjunt de Catalunya (15%), tot i que el saldo es modera respecte als trimestres anteriors.

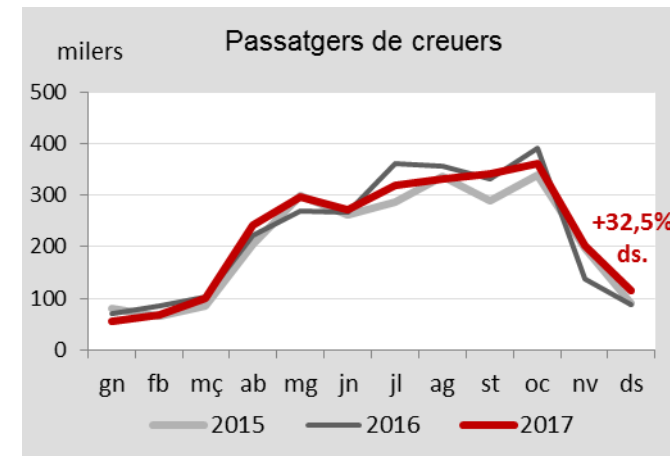
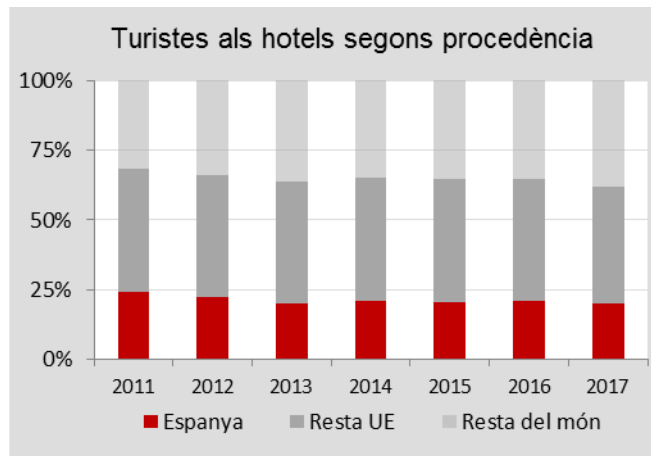
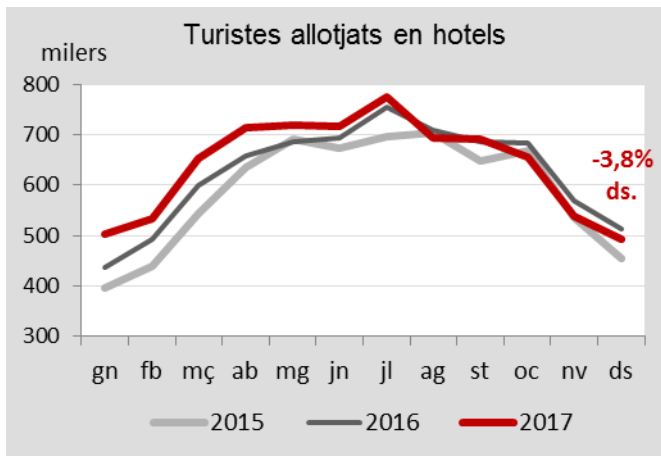
Les exportacions de la província de Barcelona registren un fort repunt els dos darrers mesos, amb un ritme de creixement interanual que al novembre ha estat similar al de Catalunya (+11,8%) i superior al d'Espanya (+7,9%). L'acumulat de les vendes a l'exterior de Barcelona els primers onze mesos de l'any s'apropa al volum de tot el 2016, i el ritme d'augment del període (7% interanual) ha estat semblant al de la zona euro (+7,6%) i la UE (+7,9%), però lleugerament inferior al de Catalunya (+8,9%) i Espanya (+9,1%). En menor mesura que les exportacions, les importacions de la província també van a l'alça al mateix període (+5,8%), amb la consolidació de la recuperació i l'increment dels preus dels productes energètics. Amb tot, la taxa de cobertura millora respecte a un any enrere i es situa en el 80,4%.

Malgrat el repunt en relació amb el mes d'octubre, l'actual situació d'incertesa política sembla estar incidint en la constitució de societats mercantils, que per sisè mes consecutiu presenta al novembre una taxa de variació interanual negativa, de forma semblant al conjunt de Catalunya (-19%) i amb un ritme de descens clarament més intens que el d'Espanya (-2,1%). L'acumulat dels primers onze mesos de 2017, un total de 7.465 noves societats a la ciutat, representa una davallada del 7,7%, més moderada que la que es registra a Catalunya (-14,4% interanual) i semblant a la del conjunt espanyol (-6,5%), on també va a la baixa el capital mitjà subscrit, mentre que a Barcelona augmenta (+21%), amb una xifra de 62.700 € per societat.

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	---------	----------------	---------------------------	--------	------------

Turisme

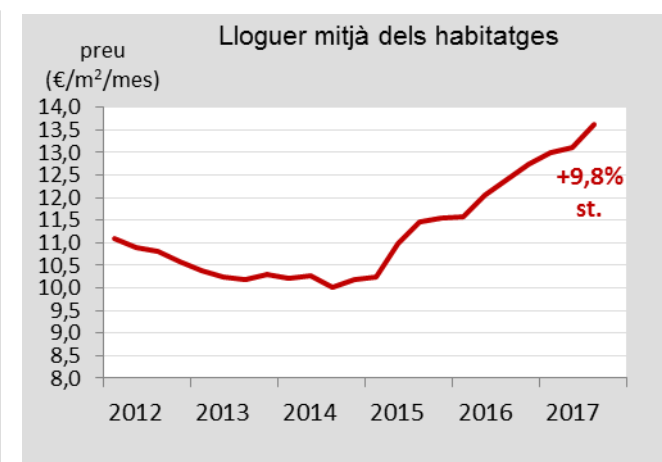
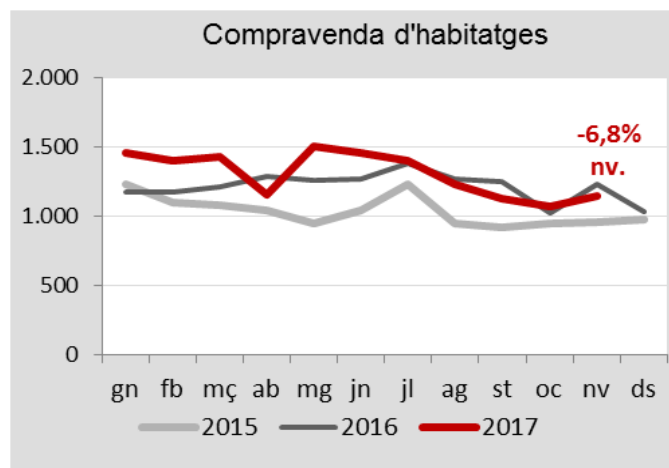
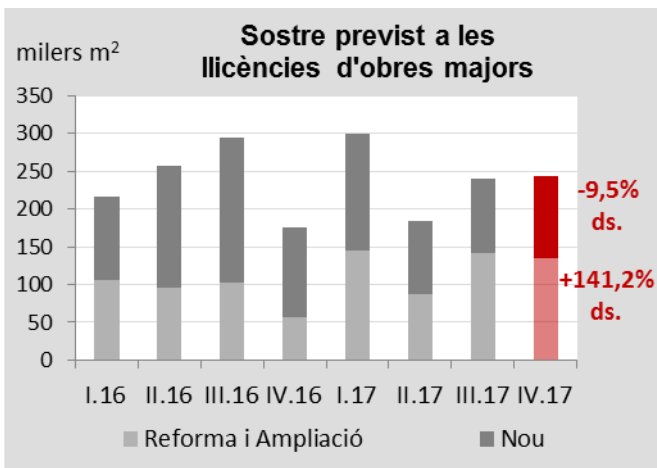
Els registres d'activitat hotelera de Barcelona tanquen el 2017 amb una moderada expansió, tant en nombre de turistes (+2,7%) com de pernoctacions (+0,7%). Són taxes força més baixes que les d'anys anteriors. A més, aquest saldo positiu resulta de contraposar la potència expansiva dels primers mesos -que es va anar apaivagant a mesura que avançava l'any- amb els descensos cada cop més intensos de la segona meitat. Cronològicament, aquesta evolució coincideix amb algunes expressions de turismofòbia, les dificultats operatives i els conflictes laborals de l'estiu a El Prat, els atemptats gihadistes i la inestabilitat política. En un context molt expansiu del sector a d'altres destinacions d'Espanya i amb una reducció de les reserves de cara a la primavera d'enguany, es preveu un cert ajustament de la llarga trajectòria ascendent dels darrers anys.

La progressiva frenada dels indicadors d'activitat turística durant la segona meitat de l'any s'ha estès des de la demanda domèstica fins a la d'origen exterior. Tots dos segments han reulat durant el quart trimestre de l'any, i ho ha fet més intensament la demanda de l'estranger que la domèstica, amb descensos de les pernoctacions del 9,8% i del 6,2%, respectivament. La demanda dels mercats europeus de proximitat ha respost a la situació d'inestabilitat social i mobilització ciutadana amb una forta contenció, amb notables davallades d'alemanys, francesos, italians i britànics. Entre els visitants de llarg radi hi ha força diversitat: destaca el sostingut creixement de turistes procedents d'Estats Units i Amèrica en general, així com de xinesos, coreans del sud i d'altres procedències asiàtiques. És també remarcable la recuperació del mercat rus.

El nombre d'usuaris de creuers pel port de Barcelona ha avançat durant el darrer bimestre de l'any amb una empenta considerable, que ha regirat l'evolució anual fins a tancar l'any en positiu (+1,1%). Un impuls important en aquests dos mesos -inclosos en l'anomenada temporada baixa- pel que significa de progrés en la desestacionalització i que ha permès assolir el màxim històric de 2,7 milions d'usuaris. Aquest ascens reposa completament en els creuers en trànsit, ja que els creuers amb inici o final de travessa a Barcelona han tancat en negatiu després d'un estiu molt contractiu. El moviment de passatgers pel port es completa amb els usuaris de ferris, que mantenen la trajectòria ascendent dels darrers anys i, amb un augment de l'11,8%, impulsen la xifra total de viatgers per via marítima per sobre dels quatre milions (+4,5%), una xifra mai assolida fins ara.

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	---------	---------	----------------------------------	--------	------------

Construcció i mercat immobiliari

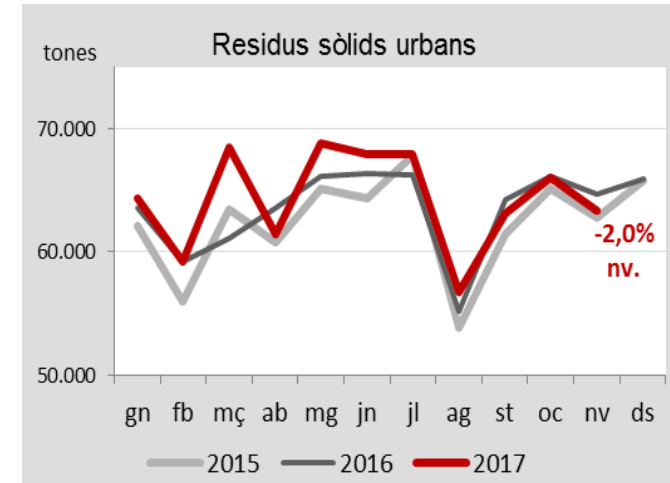
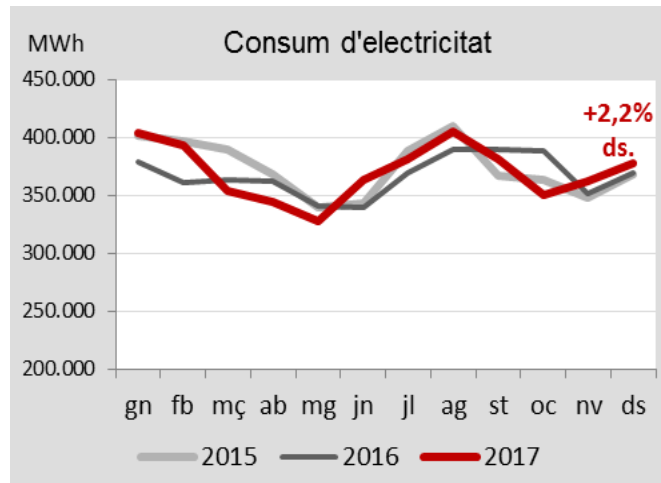
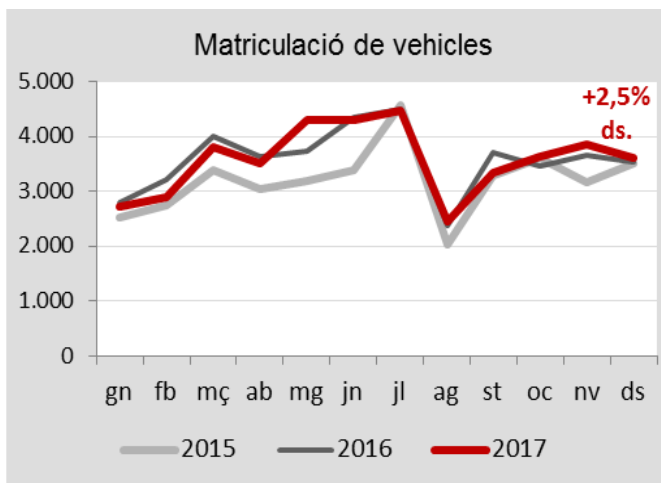
La recuperació del mercat immobiliari en un entorn d'enfortiment de l'economia en general i d'augment de l'interès per part dels inversors impulsa la construcció i la reforma del sostre de la ciutat. Amb una xifra prevista lleument superior a la d'un any enrere (+2,4%), les dades de 2017 suposen el volum d'obra més elevat des de 2009, amb la novetat d'unes dinàmiques molt diferenciades entre l'obra nova (que cau un 21,7% en relació amb el 2016) i la de reforma i ampliació (que creix un 41,8%). Habitatge continua sent la partida més important, tant en la nova construcció com en les reformes, en línia amb unes necessitats de demanda que estan lluny de ser cobertes. En termes geogràfics, Sant Martí passa a ser el districte que més obra concentra, seguit de prop per l'Eixample, Les Corts i Sants-Montjuïc.

La compravenda d'habitatges repunta lleugerament respecte a l'octubre a Barcelona, però la xifra de 1.146 operacions inscrites als registres de la propietat al novembre està molt allunyada de les observades al primer semestre de l'any, i suposa un retrocés en termes interanuals que contrasta amb l'evolució a l'alça del conjunt de Catalunya (+15,6%) i Espanya (+18,1%). Per una banda, a la resta del país tenen més pes les operacions d'habitatges de nova planta, que són les que han impulsat amb més força la demanda al novembre, i a més, sembla que la situació d'incertesa política dels darrers mesos pot haver incidit en la contracció de la demanda de segona mà a la ciutat. Les 13.300 transmissions d'habitatge usat registrades al llarg dels primers onze mesos (92% del total d'operacions), suposen una alça interanual (+7,4%) inferior a la d'altres àmbits com Catalunya i Espanya.

La recuperació de l'economia i del mercat de treball en el darrer trienni ha tingut el corresponent ressò en el revifament del mercat immobiliari de Barcelona, amb un creixent interès de la demanda de lloguer d'habitatge, que ha xocat amb una oferta molt limitada. El resultat d'aquest xoc és un augment de preus generalitzat, que està provocant enormes dificultats als residents per accedir a un contracte de lloguer i fins i tot per mantenir el vigent. Això és especialment impactant en els segments de població més vulnerables econòmicament. També entre els que disposen de feines inestables i/o amb baixes remuneracions. Pràcticament tots els barris registren augments -només se'n salven quatre-, i són especialment intensos als quatre barris de Ciutat Vella, al Poble Sec, a Provençals del Poble nou i a Vallcarca.

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	---------	---------	---------------------------	---------------	------------

Consum

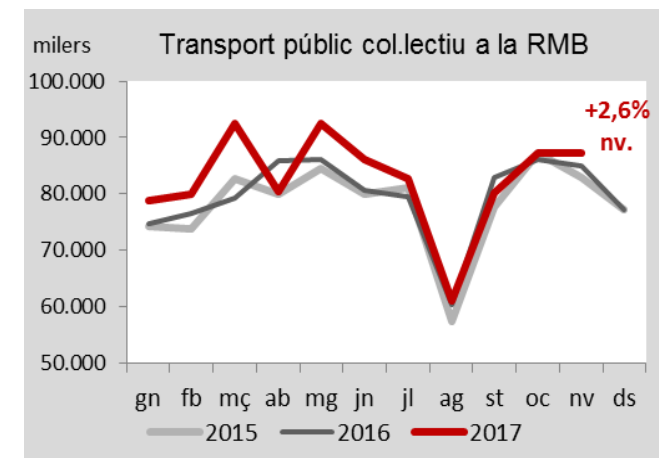
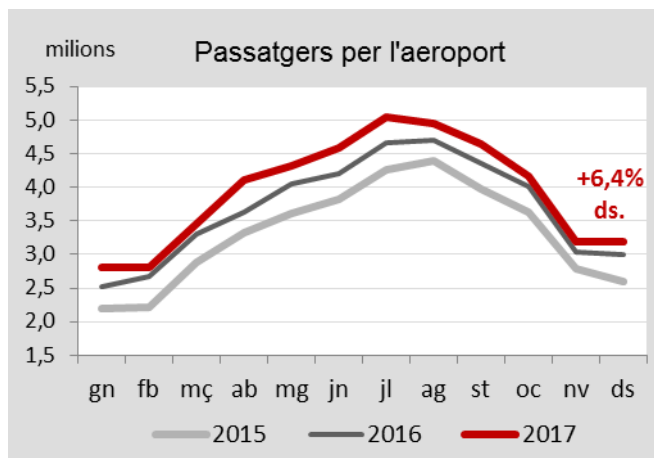
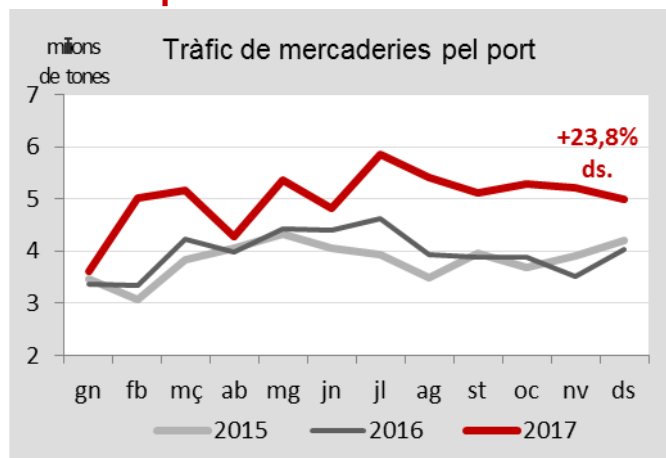
El repunt a l'alça del quart trimestre permet que el 2017 tanqui amb pràcticament la mateixa xifra de vehicles matriculats que un any enrere. D'entre totes les tipologies, només la dels turismes projecta una tendència ascendent clara (+4,7%), que es veu contrarestada per la davallada dels vehicles comercials (-16,7%), motos (-7,5%) i ciclomotors (-11,6%). Després d'un quadrienni d'expansió incentivada, les xifres de 2017 reflecteixen un cert retorn a la normalitat, en especial en el segment dels turismes, que assoleix valors similars als d'abans de la crisi. Per contra, la trajectòria descendent dels vehicles de dues rodes s'emmarca en un procés sostingut de pèrdua de pes, per la puixança de la bicicleta i d'altres vehicles lleugers. L'estabilització de les dades de Barcelona contrasten amb el moderat creixement de la resta del país.

El consum elèctric de baixa tensió tanca el desembre amb una taxa de variació positiva, per l'increment de la demanda a les llars (+4,4% en relació amb el desembre de 2016), mentre que al sector productiu el consum s'estanca (-0,2%). El consum acumulat al llarg de l'any presenta una alça molt moderada, de només un 0,9%, molt inferior a la prevista pel conjunt de l'economia. D'aquesta manera, un indicador que sempre ha anat molt lligat al creixement econòmic, sembla que darreterament no avança al mateix ritme, per diversos possibles factors. Per una banda, les temperatures suaus de 2017 poden haver incidit en contenir l'augment de la demanda a les llars el darrer any (+1,3%). Però cal tenir en compte també la major eficiència energètica, tant a les llars com al segment comercial-industrial, on el consum només ha crescut un 0,5%.

La recollida de residus es manté al novembre en taxes de variació negatives per tercer mes consecutiu, pel notable retrocés que experimenta la fracció de rebuig (-3,4% interanual), mentre que la selectiva registra una lleugera variació a l'alça (+0,5%), per l'increment de la recollida de totes les fraccions amb l'excepció de l'orgànica (-3,5%), que és la que hi té més pes. La recollida d'envasos, amb una alça del 4,8% és la que més creix, en un moment en què la UE vol aplicar noves mesures per controlar aquests residus, dels quals s'arriben a generar fins a 25 milions de tones anuals, però dels que amb prou feina se'n recicla un 30%. Les xifres globals de recollida acumulada durant els primers onze mesos de l'any mostren un increment de l'1,6% interanual, després de gairebé tres anys i mig de tendència a l'alça, en paral·lel a la recuperació econòmica.

Síntesi	Mercat de Treball	Empresa	Turisme	Construcció i immobiliari	Consum	Transports
---------	-------------------	---------	---------	---------------------------	--------	------------

Transports

Tal com anunciaven les dades al llarg de l'any, el 2017 ha tancat amb unes xifres de moviment de mercaderia portuària que s'allunyen considerablement dels registres dels darrers anys. Un salt endavant -61 milions de tones i un augment del 26%- que suposa diversos màxims, entre els que destaquen el de tràfic total, el de contenidors, el de comerç exterior o el de líquids a doll, a més d'haver estat el port europeu que més ha crescut d'entre els grans. El comportament expansiu ha estat la tònica a la major part de segments del tràfic, però la importació, l'exportació i el transbordament de contenidors -molt lligats a l'ampliació de línies marítimes internacionals per part de les navilieres- han registrat avanços espectaculars. L'augment dels intercanvis comercials és especialment intens amb Àsia i Amèrica, alhora que el transport intermodal i el de les autopistes del mar també segueix a l'alça.

Per vuitè any consecutiu el trànsit aeri ha tornat a assolir un nou màxim històric: l'augment del 7,1% ha situat la xifra de passatgers en 47,3 milions, pràcticament deu milions més que en 2014. Tot i l'alentiment de l'impuls en relació amb 2016, cal considerar que s'ha produït en un any difícil per les vagues als controls de seguretat, pels atemptats gihadistes i per la incidència en el turisme de la tensió política del darrer trimestre de l'any. L'expansió del trànsit -recolzada en la millora de la capacitat adquisitiva de la demanda, en la reducció de tarifes, en l'auge del turisme i en la diversificació de rutes- s'ha produït tant en l'àmbit domèstic (+7,5%) com en l'internacional, (+6,8%). El segment més important en termes quantitius -trànsit dins de la UE, que representa un 54%- ha moderat el creixement fins a un 4,8%, mentre que amb l'exterior de la UE (+13,3%) i l'intercontinental (+18,5%) segueix creixent amb força. La càrrega de mercaderia, beneficiària de les noves rutes, també se situa en màxims històrics.

Les dades del novembre del sistema tarifari integrat de l'ATM presenten alces a tots els mitjans, especialment als autobusos interurbans, mentre que el metro, el mitjà més emprat, registra l'increment més moderat (+0,9% interanual). L'acumulat dels primers onze mesos de 2017 també experimenta una variació positiva (+3,6%), després de quatre anys d'evolució a l'alça de forma sostinguda, amb notables augments a Rodalies Renfe i els tramvies. L'avanç de dades per tot l'any 2017 mostra un nou rècord de demanda, amb 985 milions de viatges i un increment del 3,3% (31 milions de viatges més) respecte a l'any 2016. El desembre s'aprova la revisió de les tarifes de l'any 2018, amb una actualització de preus de l'ordre del 2%. La millora de l'oferta de tarifació social fa que actualment un de cada quatre viatges (26,1% del total) es faci amb títols bonificats, amb un increment del cost per al sistema de 46 M€.